

Maria Bouroncle

SE VAIN TAPAHTUI

Lapsensurmaaja
Ingeborg Anderssonin
tarina

Maria Bouroncle

Se vain tapahtui

Lapsensurmaaja Ingeborg
Anderssonin tarina

SAGA Egmont

Se vain tapahtui – Lapsensurmaaja Ingeborg Anderssonin tarina

Translated by Kimmo Lilja

Original title: *Det kom för mig i en hast - Historien om barnamörderskan Ingeborg Andersson*

Original language: Swedish

Edited by Tiia Mensio

Copyright © 2018, 2022, 2024 Maria Bouroncle and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727156682

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13.4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Johan Olof Wallinin runon ”Kuolon enkeli” suomenkieliset
sanat: Heikki Kenttä (Valter Juva)

Luvun ”Joulu” virren suomenkieliset sanat: Samppa P.
Asunta

Torille, Efraimille ja Lucialle

Jäähyväiset

*Kutsumme täten
Teidät läsnäolollanne kunnioittamaan
meille niin rakkaiden pienokaisten
Tor Ingvarin
Anders Artur Efraimin
Inga Britta Lucian
hautajaisjumalanpalvelusta
Vesenen kirkossa
Toisena pääsiäispäivänä 1929 klo 5 i.p.
Ingeborg ja Artur Andersson
Kokoontuminen Haggårdenin surutalossa, klo 2.30 i.p.*

Neljä siistiksi suittua koulupoikaa tummissa puvuissaan kantaa raskasta taakkaa. Pienessä, valkoisessa ja avoimessa arkussa lepää Efraim, heidän ystävänsä ja naapurinsa. Pikkuinen Efraim, poika, joka sai nimensä isoisänsä mukaan. Pikkuinen Efraim, joka oli vasta kolmevuotias. Poika näyttää vain nukkuvan. Hän makaa selällään puettuna valkoiseen yöpaitaan. Kädet on ristitty rinnalle äidin kutoman lakanan päälle. Kädet pitelevät valkoista ruusua.

Pojat liikkuvat luonnottoman hitaasti pitkin täpötäyden kirkon käytävää. Koko seutukunta suree. Raskaan vastuunsa painamana ja juhlanan tunnelman vallitessa pojat tuskin pystyvät liikuttamaan jalkojaan. He laskevat hiljaa mielessään, kuinka monta askelta on jäljellä. Heidän katseensa tarvitsee kiintopisteen.

Maallista tuskaa paeta tahdon
luokses' oi rakkahin Jeesus
Kun synti ja kuolema kyllicks' on
sun luonas' saan mä rauhan.

Koko seurakunta veisaa. Mutta mikä virsi se sellainen on, joka ei surua tunnusta?

Suntio on tolkun mies, joka tietää, miten metsäläisten keskuuteen luodaan turvaa ja rauhaa. Hän on asettanut jokaisen penkkirivin päähän kimpun katajanoksia, kuin vartijaksi pahaan vastaan. Katajan tuoksu rauhoittaa kirkkoväkeä, joka ei lainkaan tiedä, miten tällaisena päivänä tulisi toimia. Kuka voisi tietää, miten lohduttaa perhettä, joka on menettänyt kaiken.

"Aika parantaa kaikki haavat", ihmisillä on tapana sanoa.

Tänään kukaan ei lausu noita sanoja. Ei aika kaikkia haavoja paranna. Ei sellaisia, joita ei voi edes käsittää. Tyhjä silmät tuijottavat mitään näkemättä eteensä. Kuusiklapit räiskyvät kamiinassa, mutta sen hehku ei riitä lämmittämään sataa jäätyntä sielua. Se ei kuivata edes märistä päällysvaatteista huokuvaa kosteutta. Niistä nouseva höyry sumentaa ikkunat. Pojat laskevat oksakimppuja.

Poikien perässä laahustaa yksinäinen mies. Vielä viime viikolla hän oli kylässä kadehdittu henkilö. Kolmekymmentäkuusivuotiaalla Arturilla olivat asiat mallillaan: nuori, kaunis vaimo, kolme tervettä lasta ja iso maatala. Nyt hänestä oli tullut vanha mies, joka hoippuu oikealla olkapäällään kantamansa arkun painosta. Arkussa makaa hänen vanhin poikansa Tor. Viisivuotias Tor, josta piti tulla isänsä työn jatkaja ja tilallinen.

Kolmatta arkkua kantaa Arturin veli. Siinä lepää Lucia, pahnanhimmainen, jota kukaan ei oikein ollut ehtinyt vielä oppia tuntemaan. Tyttö makaa kyljellään pedattuna sänkyvaatteisiin, jotka hänen piti saada aikoinaan myötäjäisinä. Pienokainen imee peukaloaan. Niin hän aina teki, kun isä iltaisin pani hänet nukkumaan.

Piskuinen kulkue pysähtyy alttarin eteen. Puolitoistametrinen graniittiseinien verhoama hiljaisuus tiivistyy käsin kosketeltavaksi, kun urkujen soittama surumarssi vaikenee. Miehet ja pojat asettavat verhotut arkut hehkuvanvihreiden seppeleiden eteen. Niiden kukat ja nauhat ovat hohtavan valkoiset. Suntio sytyttää saarnastuolin viisihaaraisen kynttelikön kynttilät. TulitikkurAsian rikinkatku sekoittuu trumpettililjojen väkevään tuoksuun.

Kirkonpalvelijat, kaksi nuorukaista, jotka ovat saaneet kunniatehtävän kantaa surusauvoja, asettuvat arkkujen molemmin puolin. Sauvojen päissä olevista risteistä roikkuu ohut, musta harso. Kirkkoherra ripottelee sisarusten arkuille valkoisen ruusun terälehtiä samalla kun lukee ääneen Johan Olof Wallinin runoa "Kuolon enkeli":

Niin rauhallisna hän Herraan vaipuu,
Niin riemuiten ikiloistoon käy:
Jo poiss' on surkeus, murhe, kaipuu –
Ei vaivaa, kurjuutta enää näy.
Jo kahle laukes,
Joka maahan kiinsi,
Jo retki aukes,
Joka toivoss' siinsi
Ja vaivoist' ehti jo rauhaan hän,
Ja työnsä seurasi jäljistään!

Artur kaivaa valokuvan puvuntakkinsa povitaskusta. Se on nuhrainen rippikuva hontelosta viisitoistavuotiaasta tytöstä. Hän on pukeutunut pitkään mustaan hameeseen ja pitkähihaiseen mustaan puseroon, jossa on valkoinen rintaneula. Heti hänen leukansa alapuolelle on neulalla kiinnitetty kaulus. Se on nyplättyä pitsiä. Tyttö näyttää vakavalta. Artur livauttaa Ingeborgin kuvan Lucian arkussa olevan täkin alle.

"Hän ei tarkoittanut sitä", mies kuiskaa. "Hän ei tiennyt mitä teki."

Artur istuu omaisten penkkiin kuorikäytävän oikealle puolelle, äitinsä viereen. Ingeborg, hän, joka ei tiennyt mitä teki, puuttuu joukosta.

Nro 119

VÄNERSBORGIN RANGAISTUSLAITOS

Tämän kirjeen lähettäjälle vastattaessa on käytettävä oheista osoitetta ja kirjattava kuoreen vangin numero (ei nimeä), samoin vankilan nimi ja postiosoite. Kirjeessä on sen sijaan kerrottava vangin numero sekä nimi kokonaisuudessaan.

Vangeille osoitetut kirjeet, jotka on kirjoitettava musteella ja selkeällä käsialalla, saavat sisältää ainoastaan henkilökohtaisia asioita koskevia ilmoituksia. Mukaan ei saa liittää lehtileikkeitä tai vastaavaa. Paperit, kirjekuoret, postimerkit ynnä saippua tarjotaan vankilan taholta, eikä niitä tule vangeille lähettää.

Vankitied. nro 4008, 1926, pain. 100 000 kpl.

Vankitied. Tr. Tukholma. 1926

Sunnuntai

Rakas Artur

On niin lystiä kun on minun täällä hiukkasen parempi olla ja ovat kaikki minusta niin ystävälliset ja kiltit ja saan joka päivä ulkoilla mikä on lystiä ja saan myös kutoa ja parsia sukkia ja lukeakin saan virsikirjaa ja muitakin kirjoja ja tohtori on käynyt minua toisinaan katsomassa Pastori kävi ja se oli lystiä hän sanoi että olen saava anteeksiannon teostani mikä minua suuresti surettaa ja ajattelen lapsia kaiken aikaa ja sinua myös mutta anna anteeksi en tiennyt mitä tein ja voi hyvä Jumala kun sen tekemättömäksi saisi. Ovatko mummu ja Holger ja Elsa kovin surullisia ja mitä sanosivat isä ja äiti onko isä kipiänä

syömisen kanssa on nyt parempi kun saan soppaa on siinä herneitä läskiä ja perunaa ja sillikalaa ja sen päälle vielä

maitopuuroa ja tuoretta leipää Ja saan myös kahvia ja
viinerpullaa joka päivä voiko parempaa olla eikä meillä kotona
niin makeisaa kahvia juotu ajatella jos olisin sitä vaille jäänyt
ajatella jos vielä parantuisin. olo on ollut niin väsynyt
ulkoilun jälkeen nyt nukkusin jo paremmin mutta alussa tuskin
silmäystä, mutta en pysty ikinä lapsia unhottamaan enkä sinua
Ja on meillä jumalanpalvelus joka Sunnuntai kovin on
juhlallista ihan kuin omassa kirkossa olisi. Olisi lystiä jo voisit
tulla käymään mutta kirjoita jos et kykene en nyt jaks enempää
kirjoittaa monin rakkain terveisin teille kaikille ja sano terveiset
isälle ja äitille ja lohduta heitä terveiset Talille myös
minusta tämä on kuin lepokodissa on vaikea ajatella lapsia
enkö ymmärrä miksi sen teon tein. olivat niin kiltit ja viattomat
ne lapsoset. miksi minä semmoisen teon tein. tule nyt joutuin
käymään olisi lystiä vielä nähdä. päivälliseksi söin
lihaperunasoppaa,

Ingeborg

Palju

Ikkunalaudalla on kaksi kuihtunutta pelargoniaa. Niistä putoilee punaisia terälehtiä, jotka kuivuessaan käpristyvät ja muuttuvat tumman verenpunaisiksi. Ingeborg, joka ei vielä ole edes pukeissa, istuu pöydän ääressä ja nojaa päätä käsiinsä. Hän tuijottaa hiljalleen sulavaa lunta. Vesipisarat valuvat oksia pitkin ja tekevät pudotessaan reikiä hankeen.

"Etkö syö puuroasi?" tivaa Artur ja nostaa katseensa lehdestä.

Mies istuu vaimoaan vastapäätä ja lukee, kuinka ruotsalainen asiantuntijakomitea valmistelee lakiesitystä sterilisaatiosta. Jäädessään vaille vastausta hän nousee, siivoaa pöydän ja huutaa Toria.

"Auta äitiäsi tiskien kanssa. Hänellä on tänään niin paljon kaikkea."

Artur on ampumaseuran puheenjohtaja, ja huomenna on vuoden ensimmäinen kokous heillä kotona. Hän on pyytänyt Ingeborgia leipomaan vehnäsiä kahvin kanssa ja siivoamaan tuvan sillä aikaa, kun hän veljensä kanssa käy metsässä

hakemassa polttopuita. Likapyykki on isona kekona kamarin lattialla, eikä hän löydä jalkaansa puhtaita housuja.

"Tuonko paljon sisään, niin sinun ei tarvitse mennä pesutupaan palelemaan?" hän kysyy vaimoltaan, mutta tämä ei tunnu huomaavan. Tiskipöydän ääreen kiirehtinyt pikku-Tor nyökkää äitinsä puolesta.

Artur pukee saappaat ja talsii pihan poikki. Aurinko paistaa ja suojakeli saa routaisen hiekkamaan jauhautumaan harmaaksi mutavelliksi. Pesutuvan ovesta tulvahtaa vastanyljetyn ketun kipakka lemu. Artur sai viime viikolla täysosuman hokuteltuaan saalista ensin yökausia syöttikälällä. Hän näki maällä sijaitsevan jahtimökkinsä ikkunasta, kuinka punakettu hiippaili vesakossa. Elukka kellahti kumoon heti, kun Artur kohotti kiväärinsä. Nyt hän menee saaliinsa luo ja silittää kattoparren koukusta riippuvaa pehmeää turkkia.

"Ingeborg saa sinusta komean puuhkan", hän ajattelee ja toivoo mielessään, että voisi antaa vaimolleen kokonaisen turkin. "Vaikka siitähän kylän ämmät slaagin saisivat."

"Arturista on tullut suuruudenhullu", kylällä taivasteltaisiin.

Hän kiirehtii kiikuttamaan tupaan suuren kuparipaljun, jonka hän täyttää kuumalla vedellä muurin säiliöstä ja puuhellalla porisevista kattiloista. Kello alkaa olla puoli kymmenen.

"Onko vielä muuta avun tarvetta ennen kuin lähden?" hän huikkaa ja astelee keittiön ovelle. Lattialaudat narahtavat. Koska vastausta ei kuulu, Artur kääntyy vaimonsa puoleen ja jatkaa:

"Taisi eilen olla hullun hommaa uurastaa niin ankarasti. Mahdatkos ehtiä laittaa ruuan puoli yhdeksi?"

Artur avaa oven. Hän seisahtuu hetkeksi porstuassa. Avaa suunsa. Ja sulkee sen mitään sanomatta.

"Olen huolissani sinusta ja lapsista", hän mutisee lähtiessään. Kotona kukaan ei vastaa.

"Meinaatko tosiaan raahata hevosen metsään tällaisella säällä?" Arturin äiti tivaa, kun poika koputtaa torpan oveen hakeakseen veljensä ja renkinsä.

"Kai se kaakki nyt yhden poltettavan kuorman jaksaa rehata. Tuskin puolen päivän homma. Ei kai lapsia palelluttaakaan voi?" Artur huikkaa vastaukseksi.

"No, eikä tietenkään. Mutta älä nyt rehki liikoja, niin kuin kesällä, kun ajoit auran säpäleiksi. Vain hullu antaa hevosen huilata ja kantaa värkit itse kylälle korjattavaksi", äiti sanoo ja taputtaa esikoistaan olkapäälle. "Tarttisın muuten seulaa lainaksi", muori jatkaa.

"Se on kotona eteisen komerossa. Tor voi kipaista sen sinulle syömisen jälkeen. Ingeborg lupasi ruuan puoli yhdeksi."

"Ihanaa, että se tyttö on toipumaan päin", äiti toteaa.

Ingeborg nousee hitaasti keittiön pöydän äärestä. Hän ottaa pesulaudan ja istahtaa paljun viereen jakkaralle. Hän aikoo hangata Arturin lemuavia työhousuja mutta vaipuu ajatuksiinsa ja jää istumaan kosteat housut sylissään. Hänen yöpaitansa kastuu litimäiseksi. Vesipisaroista muodostuu lattialle lammikko. Kissa nautuu ja hieroo mustaa turkkiaan Ingeborgin jalkoihin.

"Mitä äiti miettii?" Tor kysyy.

Amerikankellon viisarit liikkuvat nytkähdellen sievällä kellotaululla, jota koristavat roomalaiset numerot. Pesuvesi haalenee haalenemistaan. Minuutti minuutilta. Joka puolen tunnin välein kaikuvat lyönnit muuten hiljaisessa tuvassa. Kymmenen. Puoli yksitoista. Yksitoista. Artur osti kellon vaimolleen viime kesänä huutokaupasta. Hän oli etsinyt pitkään

hienoa lasiovellista mallia, johon oli käsin maalattu orvokkeja!

"No voihan turkanen, rannekello unohtui kotio", Artur toteaa veljelleen. "Kipaisen hakemassa. Samalla kertaa voin kantaa ensimmäisen kuorman puuvajaan."

Puoli tuntia myöhemmin Artur on saanut tukit nostettua reestä ja marssii rivakasti pihan poikki kohti päärakennusta. Hän nousee takaoven portaat parilla harppauksella ja ravistelee lumet saappaistaan oven edustalla oleviin kuusenhavuihin. Hän kiskoo kumisaappaat jalastaan ja tipauttaa ne eteisen siniraitaiselle räsymatolle. Toinen villasukka irttaa mukana ja jää lojumaan lankkulattialle. Hän avaa oven ja työntää päänsä sisään. Vahakankaassa on vihreitä kukkakuvioita.

"Turkanen kun onkin kalsa ilma", hän sanoo ja kietoo käsivarret ympärilleen. "Mikset ole avannut kammarin kartiinia?"

Ingeborg istuu keittiön pöydän ääressä ja leikittelee Arturin unohtamalla rannekellolla.

"Ehdittiin jo metsään saakka ennen kuin huomasin, että olin unohtanut kellon kotiin. Paljonkos se muuten näyttää?" hän jatkaa.

"Kai sen nyt itsekin näet", Ingeborg vastaa vaisusti.

Artur vilkaisee kulmakaapin hyllyssä olevaa amerikankelloa. Puoli kaksitoista. He ehtivät hyvin hakea metsästä vielä toisen kuorman ennen ruoka-aikaa. Artur käy vain ensin nostamassa rullaverhon. Eihän sitä nyt voi kirkkaassa päivänvalossa alhaalla pitää. Mitä naapuritkin sanovat? Hän menee tuvan poikki kamariin. Puolittain avoinna olevan oven takaa pilkistää suuren kuparipaljun korva. Artur kuitenkin jätti pesupadan tupaan. Miksi Ingeborg on sen kamariin raahannut? Ja olisihan pyykkien

pitänyt olla valmiina jo aikaa sitten. Äkkiä Artur tajuaa, etteivät ikkunat ole höyryssä niin kuin tapana on, kun Ingeborg ripustaa talvisin pyykkiä sisälle kuivumaan. Huoneilma on hapan ja koko talo ihmeellisen hiljainen.

"Missä lapset ovat?" hän kysyy vastausta saamatta.

Kun Artur avaa kamarin oven, hän näkee suuren pyöreän kuparipaljun parin metrin päässä kynnykseltä. Se on puolillaan vettä, loput on valunut lattialle. Jäljellä olevaan veteen on sekoittunut oksennusta. Tor lojuu polvillaan lattialla. Hänen paksut hiuksensa ovat märät. Efraim ja Lucia roikkuvat paljun oikealla laidalla. Efraimin pää on vedessä. Artur laskeutuu polvilleen vetääkseen pojan ylös. Hän yrittää ravistella rakasta lastaan eloon. Pää ja paidan kaulus ovat märät, ja pojan vasemmasta korvasta on valunut hieman verta. Ruumis on jo alkanut kylmetä. Artur nappaa sängyltä viltin ja kietoo sen pojan ympärille. Ei se näin voi päättyä. Ei Efraimin elämä näin voi päättyä.

"Ingeborg, auta!" Artur parkaisee.

Hänen käsivartensa hipaisee Lucian poskea. Se on vielä haalea. Hän hellittää otteensa Efraimista, ja pojan ruumis jysähtää lattialle. Artur painaa tytön rintaansa vasten. Lyö tätä monta kertaa selkään kämmenellään. Samalla hän rukoilee Jumalaa, että tyttö yskähtäisi ja oksentaisi hänen olkapäälleen. Hän toivoo sydämensä pohjasta, että tyttö hengittäisi. Hän on melkein tuntevinaan lapsen rintalastan liikkeen. Mitään ei kuitenkaan tapahdu.

"Mitä me nyt teemme, äiti?" Artur kuiskaa, kun lasten isoäiti ja täti ovat jonkin ajan kuluttua tulleet hakemaan seula.

Kylmänä kevätpäivänä vuonna 1929 Artur Andersson löytää kotoaan kolme pientä lastaan kuolleina – hänen 27-vuotias vaimonsa Ingeborg on hukuttanut lapset pyykkipaljuun ja istuu nyt pöydän ääressä.

Mikä ajoi 27-vuotiaan Ingeborgin surmaamaan omat lapsensa? *Se vain tapahtui* on koskettava ja inhimillinen kuvaus nuoresta naisesta, jonka psyykkeen rikkoutuminen johti käsittämättömään tragediaan ja perheen tuhoutumiseen.

Ingeborg Anderssonin tapaus oli kirjailija Maria Bouronclen suvun vaiettu salaisuus yli 70 vuoden ajan, kunnes Bouroncle lähti selvittämään isotätinsä traagista perhekohtaloa. Kirjan innoittama dokumentti *The Child Murderess of Vesene* on voittanut useita palkintoja.

Maria Bouroncle (s. 1965) on tehnyt pitkän uran kansainvälisessä kehitysyhteistyössä. Nykyään hän asuu kotikaupungissaan Göteborgissa ja työskentelee päätoimisesti kirjailijana. *Se vain tapahtui* on Bouronclen esikoisteos.

“Maria Bouroncle vie meidät syvälle tarinaan tosielämän murhasta näyttääkseen rikoksen takana piilevän inhimillisyyden – jopa rakkauden. Vangitseva lukukokemus – unohtumaton, tunnelmallinen ja pohjimmiltaan sydäntäsärkevä.”

– Manil Suri, bestseller-kirjailija